

Pwyllgor :	Y PWYLLGOR SAFONAU
Dyddiad :	21 Tachwedd 2022
Teitl :	Fforwm Genedlaethol Pwyllgor Safonau
Awdur :	Iwan Evans Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol – Swyddog Monitro
Pwrpas :	I gynnig trefniadau ar gyfer Fforwm Genedlaethol

ARGYMHELLION

1 Cytuno ar y Cylch Gorchwyl drafft, gan gynnwys cynrychiolaeth.

2 Cymeradwyo'r trefniadau arfaethedig i gefnogi'r Fforwm Cenedlaethol.

CEFNDIR

1. Bydd aelodau yn cofio imi adrodd ar Adroddiad Penn ym mis Tachwedd 2021. Roedd hwn yn adolygiad a gomisiynwyd gan Lywodraeth Cymru ac a gynhaliwyd gan Richard Penn yn edrych i'r Cod Ymddygiad, sut mae'n cael ei orfodi, sut y cyflawnir hyfforddiant a phob dull arall i sicrhau safonau uchel o ymddygiad moesegol. Mae disgwyl am ymateb Llywodraethau Cymru i'r adroddiad. Gwnaethpwyd sylwadau yn yr adroddiad am yr amrywiaeth o ymarfer ledled Cymru yn y modd y mae'r Pwyllgorau Safonau yn cyflawni eu dyletswyddau. Ym mharagraff 4.4.1 mae'r adroddiad yn dweud:

"Cefais fy nharo gan yr amrywiad yn y ffordd y mae Pwyllgorau Safonau Cymru yn gweld eu cylch gwaith ac yn y rôl a chwaraeir gan Gadeiryddion Annibynnol y Pwyllgorau Safonau. Yn yr un Pwyllgor Safonau eithafol ac ymddengys bod eu Cadeiriau Annibynnol naill ai wedi eu rhoi neu wedi mabwysiadu rôl gyfyngedig iawn, gan gyfarfod yn anaml a dim ond yn wirioneddol weithgar pan fo Gwrandawriad o achos a gyfeiriwyd gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru Ar y pegwn arall mae Pwyllgorau Safonau a Chadeiryddion sy'n gweld eu cylch gwaith yn llawer ehangach na hyn, ac fel arwain datblygiad a chynnal y fframwaith safonau moesegol yn yr awdurdod lleol hwnnw."

2. Aeth Richard Penn, awdur yr adroddiad, ymlaen wedyn i wneud sylwadau'n gadarnhaol ar waith y fforwm ar gyfer Cadeiryddion Pwyllgorau Safonau yng Ngogledd a Chanolbarth Cymru. Er ei fod yn cydnabod y lle ar gyfer gwneud penderfyniadau lleol, mae'n argymhell sefydlu Fforwm Cenedlaethol ar hyd yr un llinellau - gweler paragraff 4.4.5

"Rwy'n awgrymu y dylid cael Fforwm Cymru gyfan ... a fyddai'n annog cysondeb yn y dull o weithredu, a mabwysiadu arferion gorau ledled Cymru."

Pan ymgynghorwyd, roedd pob un o'r 22 prif Gyngor, 3 Awdurdod Parc Cenedlaethol; a 3 Awdurdod Tân ac Achub wedi datgan cefnogaeth i Fforwm Genedlaethol at ddibenion rhannu arferion da.

3. Bydd y fforwm yn

- a) rhoi cyfle i gadeiriau rannu a chytuno i gydlynu ymarfer;
- b) gweithredu fel bwrdd bachog am syniadau;
- c) creu rhwydwaith cymorth ar gyfer cadeiryddion a Phwyllgorau.

Mae'r Cylch Gorchwyl Drafft wedi'i atodi yn Atodiad 1, sydd hefyd yn cynnwys cynigion ar gyfer sut y bydd gwaith y fforwm yn cael ei gefnogi. Ni fydd yn gyd-bwyllgor ffurfiol ac felly ni fydd modd iddo wneud penderfyniadau ar ran y Cynghorau cyfansoddol na'u Pwyllgorau Safonau. Pan fydd syniad ar gyfer gweithredu cyffredin yn cael ei gynnig bydd ar ffurf argymhelliad neu awgrym o arfer gorau a mater i'r Pwyllgor ar lefel leol fydd mabwysiadu'r dull gweithredu ai peidio. Mae gwerth sylweddol mewn rhannu ymarfer da a dysgu o brofiadau Pwyllgorau eraill ond, mae amrywiaeth hefyd mewn natur ein Cynghorau, ardaloedd ac adnoddau sydd wedi creu y darlun a amlygir yn yr adroddiad.

- 4. Bydd y corff yn cynnwys 28 awdurdod cyfansoddol ar y cychwyn. Bwriedir cynnal Awdurdod Parc Cenedlaethol newydd ac mae 4 Cyd-bwyllgor Corfforaethol newydd eu ffurfio a fydd, maes o law, yn cael Pwyllgor Safonau, a allai hefyd ddymuno ymuno. Pe bai awdurdodau cyfansoddol yn anfon mwy nag un cynrychiolydd, yna byddai'r cyfarfodydd yn anhylaw. Felly, bydd pob awdurdod yn cael un cynrychiolydd a allai enwebu dirprwy i fod yn bresennol yn eu habsenoldeb. Bydd Swyddogion Monitro yn anfon un cynrychiolydd i bob rhanbarth (bydd y rôl hon yn cylchdroi yng Ngogledd Cymru er mwyn lleihau'r baich ar unigolion). Rhagwelir y byddai Fforwm presennol Gogledd a Chanolbarth Cymru yn cael ei ymostwng i'r fforwm newydd.
- 5. Am y tro mae'n debygol y bydd cyfarfodydd yn cael eu cynnal o bell (a fyddai'n arbed teithio) ond pe baen nhw'n cwrdd yn bersonol byddai angen cytuno ar leoliad canolog. Rydym yn rhagweld cynnal y cyfarfod cyntaf ym mis Rhagfyr ac mae'n debyg y bydd yr agenda drafft yn cynnwys –
  - 1) Esboniad o Gylch Gorchwyl, rôl ayyb;
  - 2) Diweddariad ar Adroddiad Penn;
  - 3) Trafod yr hyn yr ydym bob un yn ei wneud i weithredu'r ddyletswydd newydd ar arweinwyr grwpiau a sut y bydd hynny'n cael ei adrodd fel rhan o adroddiad blynyddol SC.

Mae cefnogaeth ysgrifenyddiaeth y Fforwm yn cael ei ddarparu gan Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru fydd yn lleihau'r effaith ar adnoddau'r cyngor. Ymhellach mae'r trefniadau gweithio ar gyfer y Fforwm wedi'u cynllunio i gyd-fynd â'r strwythurau presennol megis cyfarfodydd LLG ac felly ni fydd angen llawer o adnoddau ychwanegol